

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"ו 18-10-66872 י"מ נ' קצין התגמולים

לפני: כבוד השופט שי' שילה, אב"ד
כבוד השופטת כהן
כבוד השופטת קיציס

המערער י"מ
ב"כ עו"ד שרון מאירי

נגד

המשיב קצין התגמולים
ב"כ עו"ד אלה גלילי סחר

פסק דין

- 1
2 ערעור על החלטת ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), נוסח משולב,
3 התשי"ט-1959, מיום 20.8.18, שבה נדחה ערעורו של המערער על החלטת קצין התגמולים
4 מיום 25.11.13, ולא הוכר קשר סיבתי בין מחלת המניה דפרסיה שבה לקה המערער לבין
5 שירותו הצבאי.
- 6 רקע
- 7 1. המערער יליד 90, התגייס לשירות בצה"ל ביום 17.11.08 בפרופיל רפואי 97.
8 עם גיוסו הוצב המערער לטירונות קרבית בחטיבת גבעתי, אך סמוך לאחר תחילת שירותו
9 ביקש לשחררו עקב לחצים שחש. אכן, לאחר כשבועיים, הועבר המערער לטירונות בת חודש
10 אחד בבסיס ניצנים, ולאחר מכן הוצב לקורס מכונאי צמ"ה שנמשך 3 חודשים, ולאחר מכן
11 הוצב כמכונאי לבסיס גיוליס הסמוך למקום מגוריו.
- 12 2. גם במהלך הקורס וגם לאחר מכן התלונן המערער על קשייו בשירות בכלל ובתפקידיו
13 במיוחד, ובסופו של דבר שוחרר מן השירות, בשחרור מוקדם ביום 13.9.10, לאחר שאובחן
14 אצלו התקף חריף של מניה.
- 15 3. המערער הגיש למשיב תביעה להכרה בזכות, בגין מחלה זו קוטבית (מניה דפרסיה) שבה
16 לקה ("המחלה"). המשיב דחה את תביעת המערער, תוך שקבע שלא נמצא קשר בין המחלה
17 שבה לקה לבין השירות הצבאי. ערעור שהגיש המערער לוועדה קמא נדחה, ועל החלטת
18 הוועדה הגיש המערער את הערעור שבפנינו.
- 19 4. המערער הגיש לוועדת הערעורים תצהיר וחוות דעת שערך הפסיכיאטר, פרופ' עמיחי לוי.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"ו 66872-10-18 י"מ נ' קצין התגמולים

- 1 המשיב הגיש שתי חוות דעת שערכה ד"ר רויטל עמיעז ותצהיר של מר יהושע בוסקילה, מי
2 ששימש כמפקד מחלקה וכמפקדו האישי של המערער בבסיס בג'וליס בתקופה הרלוונטית.
- 3
- 4 עיקר טענות המערער
- 5 .5 המערער התגייס לצה"ל כשהוא בריא, בפרופיל 97. טרם גיוסו לא סבל מתחלואה נפשית,
6 היה תלמיד טוב, סיים בגרות מלאה בציונים טובים, היה מלא שמחת חיים, נהג לבלות והיה
7 נער נורמטיבי לכל דבר ועניין.
- 8 .6 עם גיוסו, נשלח המערער לטירונות קרבית של גבעתי ומיד הרגיש שהמסלול אינו מתאים
9 לו והוא אינו מצליח להסתגל. בטירונות היו לחצים על הטירונים בכלל, ועליו במיוחד, גם
10 בשל התנאים של פעילות אינטנסיביות מלווה במאמצים פיזיים קשיים, מיעוט שעות שינה,
11 דרישות לעמידה בזמנים, תרגול נוסף ועונשים. אף האמירה כי עם סיום הטירונות היו
12 הטירונים אמורים להיכנס לרצועות עזה, ולהיות כוח לוחם ראשון, הוסיפה ללחץ עליו.
- 13 .7 המערער פנה מיד בתחילת הטירונות למפקדיו וביקש לשחררו.
- 14 לאחר שבועיים הוא שוחרר מהמשך הטירונות בגבעתי והועבר לטירונות מקוצרת בת חודש
15 בבסיס ניצנים. בהמשך שובץ לקורס מכונאי ציוד מכני הנדסי (צמ"ה) שנמשך 3 חודשים.
- 16 המערער חש שהתפקיד אינו מתאים לו, לא הצליח לקשור קשרים חברתיים בקורס וביקש
17 ממפקדיו להעבירו לתפקיד אחר. בקשתו סורבה, הוא סיים את הקורס והוצב כמכונאי
18 בבסיס ג'וליס הקרוב למקום מגוריו. גם בבסיס זה חש המערער כי המסגרת והתפקיד אינם
19 מתאימים לו, בפרט נוכח תחושת הגועל שחש ממגע עם גריז ושמן. המערער חש דיכאון
20 ונפגש עם קב"ן אך לא שוחרר מהצבא. רק לאחר מספר חודשים שונה תפקידו אך מצבו
21 המשיך להתדרדר עד שלבסוף אובחן כסובל מהתקף מאני חריף בעקבותיו שוחרר מצה"ל
22 ביום 13.9.10.
- 23 .8 המערער מפנה לדו"ח פסיכוסוציאלי מיום 27.11.08 בחתימה של הקב"נית חנית דדון בו
24 נכתב כי על רקע הטירונות הקרבית שאליה שובץ המערער בגבעתי הוא סבל ממצוקה
25 הסתגלותית בעלת מאפיינים חרדתיים על רקע השירות הצבאי.
- 26 המערער מדגיש כי הקב"נית מצאה אותו בלתי כשיר להמשיך בטירונות קרבית בגבעתי.
- 27 .8 לטענת המערער, הוא שירת שירות קצר ולכן די בתנאים הכלליים של שירותו כדי לקשור
28 בינם ובין המחלה הנפשית הקונסטרוקטיונלית שפרצה אצלו לראשונה בעת שירותו.
- 29 .9 המערער מפנה לחוות דעתו של פרופ' לוי, שמצא כי תנאי השירות הם שגרמו לו תחילה
30 לתסמונת דיכאונית, שבהמשך התבררה כתחילה של המחלה. לפי חוות הדעת, בתחילה היה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"ו 18-10-66872 י"מ נ' קצין התגמולים

- 1 מדובר בקשיי הסתגלות על רקע שיבוצו לטירונות קרבית בגבעתי, והפחדים שחווה שם הם
2 שהחלו את ההתדרדרות במצבו הרפואי.
- 3 פרופ' לוי קבע שייתכן שלמערער היו רגישויות, אך ברור שבסביבה אזורית הרגישויות הללו
4 לא באו לידי ביטוי, בעוד שבסביבה הצבאית הוא היה נתון בלחצים וסבל מאוד, בלי שיכול
5 היה לשנות את התפקיד שנקבע לו ואת מקום שירותו.
- 6 10. המערער מפנה גם לעדותו של פרופ' לוי כי התלונות הגופניות של המערער היו על רקע המצב
7 הנפשי ולמסקנותיו כי הטיפול הרפואי בו היה לקוי. כך, אף על פי שביום 2.3.10 סבר ד"ר
8 אנטולי קוגן שהמערער נמצא במצב דכאוני ברמה בינונית, שקיים חשש סביר שמדובר
9 בהפרעה ביפולרית ושיש מקום לשחררו מהשירות בפרופיל 21, נמנעו שלטונות צה"ל
10 מלפעול על פי המלצתו. הטיפול הלקוי הוא שגרם, בין היתר, להחמרת מצבו.
- 11
- 12 **עיקר טענות המשיב**
- 13 11. אין חולק כי המערער לקה במחלה במהלך שירותו הצבאי, אולם המערער לא הוכיח
14 שהמחלה פרצה עקב השירות. לא היה כל אירוע חריג או ייחודי בשירותו הצבאי של
15 המערער. המערער עצמו לא טוען לאירוע חריג אלא לתנאים כלליים ורגילים של השירות.
- 16 12. המערער שירת בטירונות קרבית קצרה מאד ותוך שבוע וחצי מאז תחילת הטירונות הועבר
17 לטירונות קלה יותר. בסיום הקורס המקצועי הוצב בתפקיד קל בבסיס קרוב לביתו,
18 והתאפשר לו לצאת מדי יום לביתו. במשך כל השירות לא היה המערער מרוצה מהתפקידים
19 שאליהם שובץ, על אף ההקלות שניתנו לו.
- 20 13. יש לדחות את טענת המערער כי מצבו הנפשי נגרם עקב תנאי שירותו ממש בתחילת
21 הטירונות. מדובר בהרחבת הזית, שכן טענת המערער הייתה שהמצב הנפשי נגרם עקב כלל
22 תנאי שירותו. פרופ' לוי טען שהמחלה פרצה במחצית 2010 – אחרי הקורס ובמהלך שירותו
23 הרגיל והקל של המערער לקראת שחרורו בספטמבר 2010.
- 24 14. שני המומחים הסכימו כי מדובר במחלה הדרגתית. מהמסמכים עולה כי לקראת סיום
25 התיכון למערער היו בעיות רבות.
- 26 15. הדו"ח הפסיכוסוציאלי מיום 27.11.08 אשר אליו מפנה המערער אינו תומך בטענתו. לא
27 נקבע בו כי המערער סובל ממצוקה הסתגלותית על רקע הטירונות או על רקע השירות
28 הצבאי, אלא בשל קווי אישיות ילדותיים ותלותיים. עוד נכתב בו כי מאז גיוסו הלין המערער
29 על בלבול ופחד וכי ניכר קושי הסתגלותי לאורך חייו.
- 30 16. המערער לא שוחרר לאחר ההמלצה מיום 2.3.10 מאחר שגם הוא וגם אמו התנגדו לשחרורו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"ו 66872-10-18 י"מ נ' קצין התגמולים

17. תנאי השירות של המערער היו רגילים ואף קלים מאד, ללא אירועים חריגים. מפקדיו
 2 התחשבו בו לאורך כל תקופת השירות.
18. לא הוכחה קיומה של אסכולה רפואית אשר תומכת בטענת המערער.
19. נטל השכנוע, לרבות הוכחת קשר סיבתי עובדתי, רפואי ומשפטי מוטל על המערער.
20. על המערער להוכיח קיומם של גורם אובייקטיבי וסובייקטיבי להתפרצות המחלה, ולא די
 6 בקיומו של גורם אחד. אכזבה אישית ותנאי שירות לא נוחים אין בהם כדי לבסס את היסוד
 7 האובייקטיבי הנדרש.
21. חזקת השירות הקצר אינה מסייעת למערער. כדי שהחזקה תחול יש להוכיח קיומן של
 9 נסיבות מסוימות הנוצרות באופי המיוחד של השירות והמערער לא עמד בנטל זה.
22. המערער קיבל טיפול מתאים והמעקב הנפשי היה ראוי. לא היה איחור באבחון.

11

12

תמצית החלטתה של ועדת הערעורים

23. המערער לא הוכיח תנאים חריגים או אירועים חריגים אשר יכול והיה בהם כדי ליצור את
 14 הקשר הסיבתי, עובדתי ומשפטי, בין השירות לבין פרוץ המחלה או החמרתה; תנאי השירות
 15 היו כלליים ורגילים; הרגשתו הסובייקטיבית של המערער לא נבעה מתנאי השירות, אלא
 16 מתחושתו שלא יסתגל למצב בעתיד; לא עלה בידי המערער לבסס את הקשר הסיבתי בין
 17 השירות לבין המחלה, במיוחד לנוכח פרק הזמן הקצר שחלף מאז תחילת שירותו ועד לפרוץ
 18 המחלה; מפקדיו של המערער באו לקראתו ושיבצו אותו בתפקידים אחרים, והוא לא הראה
 19 סיבה אובייקטיבית מדוע כל תפקיד שהוצע לו לא מצא חן בעיניו. חוסר שביעות רצון
 20 מתקופת השירות, או ממקום השירות, אינו מקים את היסוד האובייקטיבי הנדרש, שכן לא
 21 הוכח שמדובר בגורם הקשור לאירוע חריג או למיוחדות השירות. עצם המעבר מחיים
 22 אזרחיים למסגרת צבאית, כשהוא לעצמו, אינו מקיים את היסוד האובייקטיבי הנדרש.
24. הרושם שנוצר הוא שהמערער לא רצה לשרת בצה"ל, ואם היה מוכן לכך, רצה לשרת לפי
 24 התנאים שלו ובמקום שבו יבחר. נדחתה עדות המערער שנגרמו לו לחצים כתוצאה מהשינוי
 25 באווירה שבה היה נתון טרם הגיוס, מתנאי שירות של מיעוט שעות שינה, ופעילות עם מאמץ
 26 פיזי קשה. לחץ זה, ככל שהיה, הרי שהיה סובייקטיבי, ולא אובייקטיבי. הקושי שחוה
 27 המערער בשירות לא נבע מחוויות טראומטיות, אלא מקשיי הסתגלות למסגרת צבאית
 28 היררכית, ומעצם המעבר ממסגרת אזרחית למסגרת צבאית.
25. המערער לא היה עקבי בעדותו. נדחתה טענתו שלא אפשרו לו לראות קב"ן, לאחר שאישר
 30 כי בתקופה שבה שירת בבסיס גיוליס נפגש 17 פעמים עם קב"נים ופסיכיאטרים, וכי הקב"ן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"ו 18-10-66872 י"מ נ' קצין התגמולים

- 1 אף מסר לו את מספר הטלפון שלו לשעת הצורך. הקב"ן הציע למערער טיפול תרופתי, אך
2 המערער לא היה מעוניין בטיפול.
- 3 26. עדות המערער היא עדות יחידה של בעל דין. המערער לא הביא עדים לתמוך בטענותיו בדבר
4 טרטורים, הענשה וחוסר שינה, ואף לא הביא מי מבני משפחתו כדי להעיד אם סיפר בבית
5 על תנאי השירות, הקשיים שהיו לו ומקורם.
- 6 27. הוועדה העדיפה את חוות דעתה של ד"ר עמיעז על פני זו של פרופ' לוי.
7 ד"ר עמיעז חיוונה דעתה כי כבר בתחילת השירות היו למערער קשיי הסתגלות, לא היו
8 אירועים מיוחדים במהלך השירות, לא היו גורמי דחק או טראומות, והמערער סובל
9 מהפרעה דו-קוטבית, שהיא מחלה קונסטיטוציונלית אשר פרצה במהלך השירות וללא קשר
10 עמו.
11 נדחתה מסקנתו של פרופ' לוי כי חוסר שביעות הרצון של המערער מתפקידו היה גורם דחק
12 שהיווה טריגר להתפרצות המחלה. הוועדה קבעה כי אין בכך כדי לבסס את היסוד
13 האובייקטיבי, הנדרש להוכחת הקשר הסיבתי בין המחלה לבין השרות. נפסק כי אכזבה
14 מתפקיד לא תוכר כנסיבות מיוחדות המקימות קשר סיבתי.
15 אשר לטענה כי קב"ן קבע שיש מקום לשחרר את המערער משירותו (פרופיל 21), ואף על פי
16 כן נמנעו שלטונות הצבא לשחררו – נקבע כי אמו של המערער התנגדה לשחררו, מצבו היה
17 יציב, הדרישות ממנו באותו זמן היו נמוכות, הוא אמור היה לעבור לתפקיד אחר, ואף
18 המערער עצמו היה בעל מוטיבציה להמשיך בשירות.
- 19 28. הוועדה קיבלה כאמור את חוות דעתה של ד"ר עמיעז, שמדובר במחלה דו-קוטבית, אשר
20 הגיל שבו היא מתפרצת הוא 18, ולא במחלה סכיזואפקטיבית כפי שגרס פרופ' לוי, אשר
21 מתפרצת יותר בשנות ה-30 וה-40, ונדיר שהיא פורצת בגיל 18 או 20. כמו כן העדיפה הוועדה
22 את הקביעה של ד"ר עמיעז כי מדובר במחלה שמופיעה באופן הדרגתי, והאבחון שלה בדרך
23 כלל נעשה בסביבות גיל 30.
- 24 29. אמנם המערער לא סבל מתחלואה נפשית טרם גיוסו, אך כבר בבקשה שהגיש טרם גיוסו,
25 ביום 25.2.08, ביקש המערער להשתחרר עקב מצבו הנפשי.
26 הוועדה הפנתה לדברי פרופ' לוי בעניין בקשות דחיית השירות שהגיש המערער, ולתשובה
27 של פרופ' לוי כי המערער היה חרד מהגיוס, ידע שהדבר לא מתאים לו וכי לא יוכל לעמוד
28 בלחצים של חיל קרבי. נקבע כי מדברי פרופ' לוי עולה כי עוד קודם לגיוס היה הפחד של
29 המערער קשור למערך הנפשי שלו, וזה נכנס עמו לשירות ונתן אותותיו בסימני המחלה, אך
30 ללא קשר עם תנאי השירות.
- 31 הוועדה אימצה את הקביעה של ד"ר עמיעז כי המערער סבל בגיל 3 מדלקת קרום המוח,
32 ולאחר מכן מהפרעות קשב וריכוז והיפראקטיביות, ומחלות אלו עלולות לפגוע בהתפתחות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"ו 18-10-66872 י"מ נ' קצין התגמולים

- 1 התקינה של המוח, דבר שעשוי היה לגרום להתפרצות המחלה. פרופ' לוי השיב בחקירתו
 2 שמחלות וירליות עלולות לגרום לרגישות לפיתוח מחלות. הוועדה קיבלה את דברי ד"ר
 3 עמיעז שהיות שהמערער לא עבר בדיקה קוגניטיבית לפני ואחרי מחלת החום, לא ניתן
 4 לקבוע באופן וודאי אם נשאר צלקות מוחיות.
- 5 30. על פי ההלכה שבפסק דין רוט (ע"א 472/89 קצין התגמולים נ' רוט, פ"ד מה(5) 203 (1991)),
 6 הרי שעל המערער להוכיח שהשירות היה מלווה בדרך כלל במאמץ גופני ובמתח נפשי,
 7 דברים שלא הוכחו בענייננו.

8

9

דיון והכרעה

- 10 31. לאחר עיון בהחלטת הוועדה, בחומר הראיות ובטענות הצדדים, הגענו לכלל מסקנה כי הוכח
 11 קיומו של קשר סיבתי בין שירותו הצבאי של המערער ובין המחלה שבה חלה.
- 12 32. המערער התגייס לטירונות קרבית בגבעתי, וכשבוע לאחר הגיוס, החל סובל מתסמינים
 13 נפשיים, אשר בדיעבד התברר כי היו הביטוי הראשון למחלה. כשבועיים לאחר תחילת
 14 הטירונות נבדק המערער בידי הקב"נית, חנית דדון, וכבר אז התלונן על קשיי הסתגלות,
 15 פחדים ובלבול מאז הגיע לטירונות, וכן על פחד לשרת בשירות קרבי ולמות בו.
- 16 הקב"נית אבחנה את המערער כסובל ממצוקה הסתגלותית בעלת מאפיינים חרדתיים, על
 17 רקע השירות הצבאי. לנוכח אבחנה זו, והבנת המפקדים כי המערער אינו מתאים למסגרת
 18 הקרבית, הופסק המשך שירותו בטיירונות ובכלל בחטיבת גבעתי.
- 19 35. שני המומחים הסכימו כי בתקופה שקדמה לגיוסו לא נמצאה עדות לתחלואה נפשית אצל
 20 המערער.
- 21 פרופ' לוי חיווה דעתו:

22 "ואכן, מנקודת מבט מקצועית, לחצי/ארועי/תנאי השרות גרמו תחילה לתסמונת
 23 דכאונית אצל [REDACTED]; שבהמשך התבררה כתחילה של המחלה – האפקטיבית
 24 הביפולרית. תחילה היה המדובר בקשיי הסתגלות (שאינן מחלוקת שהיו ל/אצל
 25 [REDACTED]); שהחלו, בעצם, את ההידרדרות לכיוון-דכאוני (ובהמשך למחלה-
 26 האפקטיבית הביפולרית)..."

- 27 בחקירה שכנגד השיב פרופ' לוי כי מדובר היה בקשיי הסתגלות, שהביאו להפרעת הסתגלות
 28 בגוון דכאוני, כאשר בשלבים מסוימים היה דיכאון ובהמשך פרצה מאניה (פרי עמ' 40).
 29 ד"ר עמיעז קבעה אף היא, בחוות דעתה השנייה, כי המחלה פרצה במהלך השירות כדיכאון
 30 שהחל כבר בתחילת הטירונות (ראש עמוד 4 לחוות הדעת), ובהמשך הדברים הוסיפה:
 31 "מחלתו החלה עם תחילת הטירונות, ללא אירועים מיוחדים" (עמ' 5).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"ו 18-10-66872 י"מ נ' קצין התגמולים

33. בחוות הדעת השנייה שהגישה ניסתה ד"ר עמיעז לקשור בין המחלה הויראלית במוח, שממנה סבל המערער בגיל 3, ובין המחלה דנן. ד"ר עמיעז ציינה כי ידוע שמחלות ויראליות של המוח עלולות לפגוע בהתפתחותו התקינה של המוח, דבר שעלול לגרום להתפרצות של הפרעה ביפולרית בעתיד, והיא ביקשה לראות במחלתו בגיל 3 משום תחלואה נפשית קלה בגיל הינקות, דבר שמהווה גורם סיכון לפרוץ המחלה. המומחית אף קשרה בין הפרעת הקשב שממנה סבל המערער ובין המחלה.
- על כך השיב פרופ' לוי בחוות דעתו. לגבי המחלה הויראלית בגיל הינקות ציין פרופ' לוי כי לא נשארו עדויות למחלה זו, אף על פי שבחקירתו הנגדית השיב כי מחלות ויראליות עלולות לגרום לרגישות לפיתוח מחלות נפשיות (עמוד 52 לפרוטוקול).
- בתשובה לחוות דעתו של פרופ' לוי כתבה ד"ר עמיעז כי המערער לא עבר בדיקה קוגניטיבית לפני ואחרי המחלה הויראלית, שעל כן לא ניתן לקבוע באופן ודאי כי לא נשארו צלקות מוחיות.
34. אנו סבורים כי לא היה מקום לקבל את סברתה של ד"ר עמיעז, שכן בהיעדר ראיה כי המחלה שבה לקה המערער בגיל 3 השאירה צלקות, אין יסוד להנחה שהייתה בה משום תחלואה נפשית קלה. הוא הדין בהפרעת הקשב שהייתה למערער, שאפילו הייתה תוצאה של המחלה הויראלית עדיין אינה מלמדת על תחלואה נפשית קודמת. ככל שמדובר ברגישות לפתח את המחלה, הרי שרגישות זו מלמדת לכל היותר על הגולגולת הדקה של המערער, ולא מצאנו יסוד לדעה שזו הייתה תחילתה של המחלה הנוכחית. גם בשיקולים האחרים שהעלתה ד"ר עמיעז, כגון קשיי לימודים שנבעו כנראה מ-ADHD (ועם זאת המערער סיים 12 שנות לימוד וקיבל תעודת בגרות), חוסר ההסתגלות בזמן הטירונות, פנייתו של המערער בבקשה לדחות את מועד גיוסו, שלדעתה מלמדים על בעיה נפשית קודמת, לא היה די לקביעה שאכן סבל מהמחלה קודם לגיוסו, ולכל היותר אפשר היה לראות גם באלו את גולגלתו הדקה של המערער.
35. מחוות הדעת של שני המומחים עולה, אפוא, כי המחלה של המערער החלה עם תחילת הטירונות. כך קבע פרופ' לוי וכך גם כתבה ד"ר עמיעז בסיכום חוות דעתה. כך גם עולה מההתרשמות של הקב"נית חנית, בזמן אמת, כי המערער סובל מהפרעת הסתגלות על רקע השרות הצבאי. נסכם עד עתה ונאמר כי לא הוכחה תחלואה נפשית של המערער קודם לגיוסו, והמחלה פרצה לאחר גיוסו.
36. אשר לשאלת הקשר הסיבתי בין מחלה קונסטיטוציונלית שפרצה במהלך השירות הצבאי לבין תנאי השירות: בהלכת אביאן (דנ"א 5343/00 קצין התגמולים נגד אביאן, פ"ד נו(5) 732 (2002)), נדונו שלושה סוגי מקרים בהם מתקיים קשר סיבתי אובייקטיבי בין פריצת מחלה קונסטיטוציונלית לבין השירות הצבאי. האחד - אירוע או מצב צבאי מובהק כגון קרב קשה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"ו 18-10-66872 י"מ נ' קצין התגמולים

- 1 או סדרת אימונים מפרכת או שירות באזורי סכנה חריגים; השני - אירוע חריג ויוצא דופן
2 הקשור לשירות הצבאי; והשלישי - מקרי גבול "קשים לפיענוח" הנעדרים "אירוע צבאי
3 מובהק" או "אירוע חריג ויוצא דופן" אך עשויים לבסס את דרישת הקשר הסיבתי מחמת
4 שיש בהם אירוע הקשור לייחודיות של השירות הצבאי. מדובר במבחן מעורב המשלב
5 יסודות אובייקטיביים וסובייקטיביים, כדברי כב' השופט (כתוארו אז) חשין: "...על התובע
6 להצביע על אירוע או 'מצב' חוצה לו- אירוע או 'מצב' 'אובייקטיביים' - שהיוו לטענת גורם
7 לפריצת המחלה. הנה-כי-כן, אל עקרון הגולגולת הדקה- היסוד ה'סובייקטיבי'
8 שבמערכת - מצרף עצמו יסוד 'אובייקטיבי', גורם חיצוני שהביא (כנטען) לפריצתה של
9 המחלה הקונסטיטוציונלית. היסוד 'האובייקטיבי' יסוד חיוני הוא במערכת, ובלעדיו לא
10 ייכון קשר סיבתי בין השירות בצבא לבין פגיעה שחייל נפגע בה בתקופת השירות. לו
11 אחרת אמרנו, כי-אז ייתרנו את יסוד ה'עקב שירותו'" (פסקה 36 לפסק הדין). בהקשר זה
12 יש להוכיח כי מדובר "באירוע הקשור לייחודיות והמיוחדות של השירות בצבא. אין די
13 בקשר רופף בין פריצת המחלה ובין השירות הצבאי. נדרש אירוע שיש בו 'ממשות'" (רע"א
14 6270/98 פוטשניק ז"ל נ' קצין התגמולים, פ"ד נז(3) 721, 725 (2003)).
- 15 בהקשר זה ראו גם ע"א (מח' מרכז) 14-11-2068 ע"י נ' קצין התגמולים (24.12.15).
- 16 37. נמצא אפוא, כי על המערער להוכיח שתנאי השירות לכשעצמם, או אירוע ספציפי הקשור
17 למיוחדות והייחודיות של השירות הצבאי, הם שגרמו לפרוץ המחלה. מנגד, ככל שמדובר
18 באירוע טריוויאלי שאירע לחייל תוך כדי שירותו, שאינו אופיני לשירות הצבאי, זה לא יוכר
19 כגורם לפריצתה של מחלה קונסטיטוציונלית.
- 20 38. מעדותו של המערער שלא נסתרה, עולה כי הוא חש בלחץ רב במהלך הטירונות הנובע
21 ממאמצים פיזיים, מיעוט שעות שינה, עמידה בזמנים, תרגול נוסף ועונשים. תנאים אלו
22 ייחודיים לשירות הצבאי. ודוק, המערער אינו טוען טענה כללית כי עצם המעבר מחיים
23 אזרחיים למסגרת צבאית הוא הגורם למחלתו, אלא תנאי השירות שחווה ואשר היו גורם
24 לחץ מבחינתו. המערער שיתף בזמן אמת את מפקדיו בתחושותיו אלו, וגם הקבנ"ית חנית
25 שנפגשה עימו התרשמה כי יש קשר הדוק בין צבאיות השרות לבין מצבו של המערער, שכן
26 הטירונות הקרבית יצרה תגובה הסתגלותית עם מאפיינים חרדתיים. מכאן כי המערער
27 הוכיח קיומו של קשר סיבתי רפואי אובייקטיבי וסובייקטיבי בין השרות לבין המחלה.
- 28 39. כפי שנפסק בעניין דוט כאשר מדובר בשירות צבאי קצר, כגון שירות חובה סדיר, או שירות
29 מילואים שנתי או מיוחד, די בכך שהתנאים הכלליים של השירות הצבאי הפעיל, המלווה
30 בדרך כלל במאמץ גופני ובמתח נפשי רב, כדי לקשור בין פרוץ המחלה לבין השירות הצבאי.
31
32

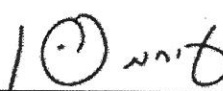

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"ו 18-10-66872 י"מ נ' קצין התגמולים

- 1 לפי פרופ' לוי: 40
- 2 "יתכן של [redacted] היו 'רגישויות'; אבל ברור ש'בסביבה-האזרחית' הרגישויות-הללו
- 3 לא באו לידי-בטוי; ואלו 'בסביבה הצבאית' סבל-מאד; והיה לחוץ-מאד;
- 4 מבלי שיכול היה לשנות-תפקיד (כמכונאי); ולשנות מקום (קל"ב); מבלי שהותר-
- 5 לו להפגש עם-קב"ן; וכאשר כבר-נפגש עם הקב"ן לא שונו תנאיו-הצבאיים [אלא
- 6 לאחר-זמן]; ומצבו הפסיכיאטרי הדרדר" (עמוד 8 לחוות הדעת).
- 7 כפי שנפסק בעניין אביאן "רואים מחלה קונסטיטוציונלית שפרצה עקב השירות כמחלה
- 8 שנגרמה במלואה עקב השירות" (פסקאות 31 ו-41 לפסק הדין). ראו לעניין זה גם רע"א
- 9 1318/09 מדינת ישראל - קצין התגמולים נ' פלונית (15.9.2009).
- 10 לנוכח זאת יש לראות את מחלתו של המערער ככזו שנגרמה עקב השירות.
- 11 אנו מקבלים, אפוא, את הערעור וקובעים שקיים קשר סיבתי בין המחלה הזו קוטבית
- 12 שממנה סובל המערער לבין השירות.
- 13 המשיב יישא בשכ"ט עו"ד של המערער בסכום של 10,000 ₪.

ניתן והודע היום ז' תשרי תש"פ, 06/10/2019, בהיעדר הצדדים.

19
20
21

 <hr style="width: 80%; margin: 0 auto;"/> <p>חנה קיציס, שופטת</p>	 <hr style="width: 80%; margin: 0 auto;"/> <p>עירית כהן, שופטת</p>	 <hr style="width: 80%; margin: 0 auto;"/> <p>אילן ש' שילה, סג"ן אב"ד</p>
--	--	---

22
23